

ABONAMENTUL.

Un an 80 cor. (60 lei)

1/2 an 40 " (30 lei)

1/4 an 20 " (15 lei)

O lună 7 " (5 lei)

Un nr. 30 fil. (25 bani)

□ □

Unirea

ZIAR NAȚIONAL — APARE ZILNIC.

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 1 cor., a doua
și a treia oară 80 fil.

Manuscrise sunt a se
trimite la Redacția
„UNIRII“ Blaj.

□ □

Wekerle

ministrul prezident de odinioară al fostului regat unguresc este prins și pus la răcoare. O telegramă din Budapesta anunță, că guvernul comunist a deținut pe „marele“ om politic Wekerle Sándor și l-a pus sub zăvor.

Un moșneag trecut peste șaptezeci ani, cu un pântec uriaș, cu fața rasă, vecinic rîzătoare, cu ochi mici vicleni — Wekerle Sándor —, e în prisoarea răufăcătorilor, e deținutul guvernului și așteaptă cu inima înleștată răsăritul soarelui de mîine.

Căci mîine poate să nu mai vadă lumina zilei. Guvernul a stîrnat deasupra cefeii lui groase o sabie plutitoare, care îl poate lovi, în tot momentul.

Noi Românii, cari avem sincere sentimente de compătimire față de orice om ajuns în năcaz, ar trebui să compătimim și pe Wekerle Sándor, dacă am putea uita temnițele noastre, suferințele și scrișmirile noastre de dinți, provocate din partea acestui satrap fără păreche de crud și infinit de cinic.

Avem satisfacția, că baremi compatrioții lui l-au pus la locul său, pentru cari a lucrat cu toată inteligența lui selectă. El a fost primul ministru prezident, care a îndrăsnit să spună în plen parlament: „La noi nu există chestia naționalităților“. A pus mîna pe școlile confesionale românești, a făcut Hajdudorog-ul, a plănuțit așa zisa graniță culturală, a făcut pacea dela București. Sub nici un regim nu am avut atâtea procese de presă, ca sub alui Wekerle (singur „Unirea“ a avut nouă). Sub nici un regim nu au fost atâtea întemnițări, atâtea internări, ca sub Wekerle. Acest om vecinic zimbitor, vecinic promițător, vecinic binevoitor, dar cinic și viclean, era în stare să ne treacă prin țapă cu zimbetul pe buze, pentru „ideia statului național maghiar“, deși moșiile lui erau în mare parte pe teritorii românești și slugile lui aproape exclusiv Valahi.

Și totuși nu Valahii l-au pus sub zăvor, ci Ungurii, favoriții lui, semenii lui, dragii lui. E o satisfacție pentru noi, căci Românii nu aveau curajul acesta. Ei poate erau satisfăcuți, că deodată cu căderea lui Wekerle au trecut cheile temnițelor din

Seghedin și Vaț în mîinile altora, eventual mai puțin tirani. Noi eventual îl iertăm, dreptatea eternă însă, care nu iartă, își pregătește judecata asupra acestui răufăcător, care de atâtea ori a călcat-o în picioare.

(P)

Cursul pregătitor al profesorilor.

— Articol din afară. —

Am cetit, — ca unul ce eram interesat, — cu atențiune, condițiile de admitere la cursurile de profesori, și am rămas uimit de felul cum Resortul nostru de Culte, a dat la o parte tinăra preoțime unită și clericii ieșiți din Seminariile catolice, dela catedrele de liceu; cu toate că atât în ce privește ocalificația, cât și în ce privește educația, cel puțin la acelaș nivel cu preoții greco orientali, totdeauna am stat.

Cursurile de pregătire, se vor ține în școlile Blajului. Dar la aceste cursuri, — noi urmașii acelor cari prin trudă de fier și adevărată dragoste de neam, au ridicat aceste instituțiuni, și au făcut din Blaj, atât în privința trecutului istoric, a naționalismului intrasigent, cât și a capitalului intelectual și moral, de care a dispus și dispune, — oricât s'ar cercă unii să-i conteste acest merit — cel dintău centru românesc; la aceste cursuri, zic, noi preoțimea unită, nu vom putea lua parte. Și de ce? Fiindcă nu am trecut și noi peste vestitul examen pedagogic, dela Seminarul Andreian din Sibiu.

Motivul pentru care suntem respinși — precum vedeți — e că se poate de vătămător, și netemeinicia lui, se vede destul de limpede din cele ce s'au scris în Nrul trecut al „Unirii“, deaceia nu mai insist asupra lui, să nu lungesc vorba dejaba. Pentru delaturarea acestei jigniri, ce ni-se aduce dar mai înainte, pentru ca nu cumva, Resortul nostru de Culte, să ajungă exozitura Conzistorului din Sibiu, — cum se accentu-

iază deja și până acum —: pretindem, ca Ordinariatele noastre să întrevină cu toată tărnia la *Consiliul dirigent din Sibiu*, ca să se modifice, condițiile prin cari — intenționat sau neintenționat, indiferent! — suntem excluși dela catedra liceelor; și dacă aceasta nu se va face, ținerea cursurilor de vară la Blaj, e de neînțeles: să nu fim batjocoriți chiar la noi acasă!

Iar voi, frați preoți și clerici absolvenți, cari între zidurile sfinte ale acestui Blaj desconfiderat, prin muncă serioasă, fără de reelamă v'ați pregătit temeinic pentru slujba apostolatului, fiți solidari, și pân' nu se vor schimba condițiile jignitoare, rămâneți unde sunteți și nu primiți nici un post, nici la administrație, nici la profesura de sub punctele A și B din concursul publicat.

E chestie de ambiție, dar și de interes obșteșc.

M.

Nota Redacției. Fără a ne identifica cu întreg articolul, l-am publicat, căci cuprinde o jalbă îndreptățită. Autorul absolvent al facultății teologice dela *universitatea* din Budapesta, — în sensul ordinului — nu va putea fi primit la acest curs, alături de un absolvent al seminarului din Sibiu (curs de trei ani), chiar dacă acest din urmă ar avea numai șase clase liceale.

Avem convicția — și am spus-o, — că condițiile de primire sunt jignitoare față de clerul bisericii românești unite cu Roma, și că schimbare, se reclamă, de urgență.

Preoți! Învățători!
răspândiți „UNIREA
POPORULUI“ prin-
tre săteni.

Vești din Țara Oltului.

În ziua de 1 Aprilie 1919 s'a ținut sinodul districtului protopopesc gr. cat. al Apașului de jos, în comuna Cârța sub prezidiul protopopului *Valeriu Florian*.

Cu aceea ocaziune s'a hotărît:

1. Ca pe viitor arhiepiscopul să fie ales exclusiv de clerul din Arhidieceza de Alba-Iulia. Candidatura să se înlăture. Cel cu majoritate de voturi să fie declarat de ales. Persoana aleasă să fie împătășită căpeteniei supreme a statului român și pontificelui roman, spre a lua act și a confirma alegerea.

2. Alegerea episcopilor din diecezele sufragane să cadă în competența din respectivele dieceze.

3. Preoții să fie cași până acum denumiți din partea conzistorului.

4. S'a hotărît, ca seminariile diecezane să se concentreze într'un seminar central la mitropolie.

5. Se hotărăște, ca toți preoții să se înscrie membrii în reuniunea existentă de misiuni populare: totuși să se înființeze reuniuni de femei pentru înfrumșetarea bisericilor.

6. Unde preoții n'au porțiuni canonice să li-se exopereze dela stat porțiuni canonice; se hotărăște abandonarea de până aci a congruei și pe viitor preoții să fie salarizați dela stat, căci au lucrat, lucră și vor lucră pentru întărirea statului prin moralizarea poporului. În urmarea sinodului a hotărît ca preoții bacalaureați ai facultății teologice de 4 ani să fie așezați în clasa a IX-a de salarizare. Preoții cu cel puțin 4 clase gimnaziale și diplomă de învățător să fie așezați în clasa a X-a de salarizare; iar preoții, cari, au terminat 4 clase gimnaziale și 2 ani teologie morală să fie puși în clasa a XI-a de salarizare.

7. Referitor la administrația bisericească sinodul e de părerea, că în capitulul bobian pot fi aleși și preoți văduvi; iar

membrii consistorului arhiepiscopesc, afară de capitulari, să fie aleși de către sinodul arhidiecezan și să fie salariați de așa, cât să se poată dedica exclusiv oficiului lor. Pentru ca să poată fi ales cineva în consistor se cere, ca respectivul cel puțin 5 ani să-i fi fost în cura animarum.

8. Se hotărăște să se șteargă titlaturile de administratori parohiali și viceprotopopi, cari titlaturi sunt străine de vechile așezăminte bisericesti, și să se folosească numai titlaturile de parohi și protopopi.

9. Sinodul cere ca societatea Unirea să editeze cât mai curând cărți religioase și instructive pentru popor și mai întâiu să apară sf. Scriptură în ediție populară.

10. Fondurile preoților deficienți, a văduvelor și orfanilor de preoți din toate diecezele și Arhidieceza, sinodul crede, că e bine și necesar să se unească într'un fond central, dar fiecare preot să plătească diferența statutară.

11. Pentru manipularea corectă a averilor bisericesti e de dorit să se facă un alt statut de administrare și să se ridice dela statul ungar toate fundațiunile bisericii unite, ce le-a avut statul ungar în administrarea sa.

12. Ca deputat sinodal s'a ales profesorul din Blaj, dl. *Dr. Octavian Prie.*

Coresp.

Vorbirea de deschidere

dela Sinodul protopopesc al districtului Arpașul de jos rostită de protop. VALERIU FLORIAN, la 1 Aprilie 1919.

Pune-voiu pe inimizii
Tăi așternut picioarelor
Tale. Mat. 22. 24.

Fraților preoți!

În Psalm 109 v. 1. Dumnezeu promite Fiului său, unuia născut, cumcă pe toți inimizii săi îi va pune așternut picioarelor sale, adică: îi va supune lui pe toți inimizii. Zis-a Domnul Domnului meu: „Șezi de-a dreapta mea până când voiu pune pe inimizii tăi așternut picioarelor Tale“. — După arătarea Fiului lui Dumnezeu pe pământ s'a împlinit această prorocie, se împlimește în continua și se va împlini și pe viitor.

Numeroși au fost și sunt inimizii Domnului nostru Isus Hristos și numeroși vor fi și în viitor; dar toți foștii inimizii au fost puși de Dumnezeu Tatăl așternut picioarelor Fiului său. Mulți au fost puși prin puterea credinței și a iubirii, asemenea sutașului roman dela răstignirea Dlui Hristos, care a strigat:

„cu adevărat Fiul lui Dzeu a fost acesta“ (Marc 15. 29.) și asemenea altora, cari se depărtau dela acea priveală bătându-și pepturile lor (Luca 23. 48). — Mulți însă au fost puși așternut la picioarele lui Isus prin slăbiciunea și neputința lor în lupta lor dusă contra Lui. — Tradiția ne spune, că Impăratul Iulian Apostatul ar fi strigat la moartea sa: „Ai învins Pali-leanule“. Tot așa se va întâmpla pân' la sfârșitul veacurilor; cu voie sau fără voie, toți inimizii Domnului Isus vor fi puși așternut picioarelor sale. — Aceasta supunere se va arăta în mod sărbătoresc la judecata de obște când mii de mii vor sta de-a dreapta Lui într'o omagială supunere; și iarăș mii de mii vor sta de-a stânga Sa într'o neputință desperată. Domnul Isus Hristos va sta dinaintea a toată lumea, ca un biruitor asupra a toată omenimea; ca biruitor prin iubirea sa a tuturor, cari și-au deschis acelei iubiri inimile lor.

Va fi mare și sublimă sărbătoarea aceasta a biruinței și dorința inimilor noastre să fie în toteauna de-a putea și noi sta de-a dreapta Dlui nostru Isus Hristos.

Fraților preoți!

Deoarece creștinul bun toate cugetele și dorințele sale în continuu și-le îndreaptă către împărăția Dlui Isus Hristos și a biruinței sale asupra inimizilor săi, — el (creștinul) nu este nepăsător față de împărăția pământeană, a cărui cetățean este; nu este nepăsător față de căpetenia acestei împărății!

Ei caută mai întâiu împărăția lui Dumnezeu, dar iubește și patria pământeană pe cum și pe căpetenia ei și se bucură din toată inima sa pentru întâmplările fericite din patria sa.

Să ne bucurăm azi și noi Fraților, căci toți inimizii nației noastre românești sunt și vor fi puși așternut picioarelor iubitului nostru Rege al tuturor Românilor.

Să ne bucurăm azi în deosebi noi Fraților, cari am fost atinși de furia războiului și de urmările lui; să ne bucurăm azi noi cari după doi ani și mai bine de refugiu împreunat cu fel de fel de privațiuni, însărcinați unii și cu fel de fel de apostolate periculoase puse toate în slujba înaintării cauzei Române, să ne bucurăm, că am putut servi cauza noastră națională, să ne bucurăm, că am fost învredniciți de a ne mai întoarce iarăș la vetrele noastre, la familiile noastre, am fost învredniciți de a ne revedea azi în acest sinod, dându-ni-se ocaziunea de a săvârși mai departe opera culturală în mijlocul iubitului nostru popor Românesc.

Datori suntem însă Fraților azi în momentul revederii noastre mai înainte de toate să mulțămim lui Dumnezeu, căci El a fost Mântuitorul nostru din multele noastre năcazuri. — El a socotit dreptul nostru de a ne uni toți fiii nației noastre Daco Românești în un stat unitar. El a ascultat rugăciunile atâtor milioane de creștini Români asuprași de veacuri. — El a insuflat celor mai mulți zelul acela sfânt al chemării patriotice Române și cu acela iubirea către Regele Român și patria Română și în deosebi El a insuflat armatei Române credința acea neștrămutată în victoria cauzei noastre, o vitejie, o perseveranță, generalilor curaj, o prevedere, încât azi armata Română este admirată și de amic și de inimiz și dacă tot darul deplinit este dela Părintele luminilor, atunci să se știe, că întregirea neamului nostru este opera lui Dumnezeu sfântul! *Mâna lui Dumnezeu a fost cu noi, mântuirea noastră dela Domnul!*

Binecuvântarea Domnului este asupra poporului Românesc. — Dar precum Dumnezeu trimite prin oameni ajutorul spiritual oamenilor, tot așa trimite și ajutor vremelnic și astfel avem să mulțămim mântuirea patriei Române întregite actualului rege *Ferdinand*, căruia mai bine i-s'ar potrivi titlul de împărat și augustei Sale soție reginei *Maria*, cari identificându-se cu aspirațiunile neamului nostru, prin prezența lor pe câmpul de războiu prin cercetarea deasă a soldaților răniți și bolnavi de prin spitale, prin multifariile lor desprețuiri ale primejdiilor vieții cu un curaj extraordinar au contribuit la întorsătura lucrurilor azi nouă tuturor favorabile.

Avem să mulțămim mântuirea noastră din ghiarele inimizilor noștri de veacuri tuturor acelor țări adică Franței, Angliei, Italiei și Americii, cari au luptat pentru drept, dreptate și libertatea popoarelor asuprite cum am fost noi Români în fostul de tristă amintire și blăstămatul imperiu Austro-Ungar.

Eternă mulțămimă tuturor acelor cunoscuți și necunoscuți, cari au ajutat la salvarea noastră de sub jug strein, cari au ajutat înfăptuirea României Mari vărsându-și sângele pentru idealul nostru, jertfându-și viața pentru întregirea neamului nostru Românesc.

Cum să mulțămim oare noi Fraților lui Dumnezeu și oamenilor pentru acestea binefaceri?

Domnului Dumnezeu să-i mulțămim prin rugăciune și prin aducere de jertfă la s. liturghie. — Când Avram s'a reținut dela biruință asupra celor 5 împărați, i-a ieșit preotul Melchisedec înainte, aducând jertfă pâne și vin zicând: Laudat să fie prea înaltul Dumnezeu, prin a cărui ajutor inimizii tăi sunt dați în mâinile tale (gen. 14. 20). Să zicem și noi cum au zis Izrailetenii după biruința lor asupra Egiptenilor: „Puterea mea și cântarea mea e Domnul și mi-s'a făcut mie spre mântuire. Dreapta Ta Doamne a biruit pe vrăjmași. — Cine este asemenea Tie tare o Doamne?“ Cine este Tie asemenea mărit în sfințenie, cine așa înfricoșat și făcător de minuni (Esod, 15, 2).

Încât privește însă pe oameni, să aducem azi omagiile noastre de supunere de iubire și de ascultare față de iubitul nostru Rege *Ferdinand* și Augustei sale soții Reginei *Maria* și față de întreaga noastră *Dinastie Română*. — Să iubim scumpa noastră patrie România; să ne iubim legea noastră creștinească, care este izvorul puterii și fidelității noastre. — Aceste simțăminte nobile avem datorință să le plantăm cu sărguință și în inimile credincioșilor noștri ce-i păstoriim.

Să aducem mulțămimă vitezei și credincioasei noastre armate, căci mii de mii de viteji au murit pentru întregirea neamului nostru, pentru România Mare! Pentru odihna acestor eroi să ne rugăm întotdeauna Fraților în s. biserică pomnindu-i la s. liturghie. — Și în conziderarea gloriei ce și-a câștigat armata Română, să îmbărbătam tinerii parohienilor noștri să între bucuros în rândurile vitezei noastre armate Române, să contribuim cu toți la acea indispensabilă „virtute Romana rediviva“ prin care se va întări scumpa noastră Românie Mare! Să aducem rugăciuni de mulțămimă lui Dumnezeu și nu numai rugăciuni, ci să străduim mai vârtos a duce noi și fiii noștri sufletuși o adevărată viață creștinească Amin.

Sinodul protopopesc din Mediaș.

Din încredințarea sinodului să-mi dați voie — Dle Redactor — se fac tradiționalul raport despre sinodul protopopesc de primăvară al tractului Mediaș — ținut la 21 Martie. — Dela început țin se constată că preoții tractuali — cu excepția unui bolnav — s'au pre-

zentat în număr complet și au luat parte la discuție cu toții.

Protopopul deschide sinodul prin obișnuita alocuție și pune la discuție chestiunile recomandate de conferința episcopescă și se iau următoarele concluzii: Privitor la alegerea de metropolit etc. se primește părerea subscribului din „Unirea”, cu adausul, că acela, care întrunește majoritate de voturi, să se considere de ales și să se propună spre aprobare Regelui.

Preoților să li-se dea leafa în bani, pământul să se dea țăranilor — se înțelege — plătindu-l.

Școlilor dela elementare până la univesitate, să li-se susțină caracterul confesional cu ajutor de stat.

Chestiunea cantor-docentală va rămânea cum este, cu adausul, că remunerația resp. venitele cantoralii să nu se socotească în leafă.

Augmentarea fondului de pensiuine — fără centralizare — să se facă din dublu taxa veche (după ce se va regula leafa preoților), 4 % după averea parohiilor și din o taxă ce se va ieictă pe fiecare preot, apoi nici statul să nu-și uite a ne ajuta.

S'a mai decis: cererea de bilet de jumătate pe tren, lecticalul să se șteargă, iar stolele să se susțină, statorească și uniformizeze.

Seminariile să nu se centralizeze, ci să ni se dea și facultate teologică la metropolie.

Celealalte se rămână cum sunt.

S'au ales apoi conferențiar și suplent pentru sinodul viitor.

Verificatori ai procesului verbal au fost aleși Ion Olteanu și pâr. Popeneciu, iar raportor subscribul.

Discuțiile au fost la nivel, păcat numai, că prea se tem Frații, că rămân de tren (se grăbesc).

Acesta ar fi tabloul sumar al sinodului protopopesc de primăvară din Mediaș.

Ion Olteanu,
adm. par.

Originalitatea lui Ispirescu.

— Scrisoare din București. —

Un prietin mi-a adus din Câmpulung: Basmele lui Ispirescu și Povestea Vorbii de Anton Pann, pentru un băiat cuminte, ce am întâlnit prin livezile de pruni silabizând din *Epistolie*, cumpărată dela un „ursar”.

Vre-o câteva zile nu mai venise cu vitele prin livezile unde umblam eu. Și cum nu mai aveam ce să cetesc m'am a-

pucat de basme și le-am dat gata din scoarță în scoarță. La urmă am făcut și eu ca țișanul după ce am isprăvit cu perele cele bune m'am înapoit la prefață. E un fel de biografie-studiu scrisă de Barbu Delavrancea în Februarie 1888.

Frumoasă bucată literară, ca tot ce a scris Delavrancea. Are și o „pledoarie” splendidă, în care apără originalitatea operii lui Ispirescu ca un avocat mai mult entusiast de cât iscusit.

Barbu Delavrancea apără teza: „Basmele Românilor este o operă mare și originală. Ispirescu nu este un culegător, după cum cred unii neștiutori și nevinovați alții știutori invidioși, ci un adevărat creator”.

Argumentul principal ar fi, că pe când poezia să formează prin ritm și rimă, rămânând ca și tipărită în o ediție stereotipă, pe atunci basmele se povestesc la voia întâmplării, când mai bine, când mai rău, după cum povestitorul are, sau nu are imaginație poetică. În basme sunt numai câteva forme sacramentale, cari rămân neschimbate. Desfășurarea proprie a basmului e lăsată la priceperea și talentul povestitorului.

Această argumentare, spusă foarte frumos de maestrul Delavrancea, este fundamental greșită.

Cine a trăit la sate și a avut prilejul să trăiască și în mijlocul vieții sătești așa cum se desfășură ea când nu i-se pune nici un răgaz; acela știe, că în sate sunt adevărați învățători ai literaturii poporane nescrise. Aceștia știu cântecile, baladele, colinzile, legendele, proverbele, poveștile, aceștia știu toată comoara sufletească lăsată de strămoși. De multe ori acelaș om știe de toate, alte ori întâlnești pe unul care știe povești de minune, iar altul care știe doinele ca nimeni în sat. Tinerii îl ascultă cu „gura căscată” și învață pe din afară din cântatul și povestitul acestor depositari recunoscuți.

De cântat se cântă mereu, căci poezia e felurită și nesfârșite ocaziile de ași desvâluși Românul amarul ori bucuria. Poveștile însă se spun mai rar și numai cu anumite ocazii. Una dintre ocaziile principale sunt țeșătorile pentru desfăcutul porumbului, adică în sările de toamnă când se desfac foile de pe stiuleți. Aceste țeșători „la desfăcut” sunt pentru basme cecece sunt sărbătorile crăciunului pentru colinzi.

Toată lumea din sate știe basme, dar numai unii le povestesc. Și „la desfăcut” tinăr și bătrân roagă pe Marin ori pe Petre a Radului să povestească ceva. Și în fața lui Moș

Petre nimeni nu îndrăznește să-și deschidă gura; iar el când începe, iasă basmul din graiul lui: limpede și strălucit, vărsat în formă tot așa de desăvârșită ca și din condeiul lui Ispirescu, Creangă etc.

Că vei întâlni la întâmplare pe nu știu cine și-l vei pune să-ți povestească, atunci poate să și-se povestească „și mai bine și mai rău”. Dar apa trebuie luată la izvor și nu din pârâu. „Luceafărul” lui Eminescu, Nunta Zamfirii lui Coșbuc, Miorița nu pot fi pocite și ele de un elev ce nu-și știe lecția, cu toată forma lor definitivă și desăvârșită? Eu am asistat la seara lor de desfăcut porumbul unde lipsia povestitorul. Ca se nu adoarmă desfăcătorii, trebuiau povești. Un îndrăsneț a început să povestească. Să fi văzut cum curgeau întreruperile din toate părțile: „Nu e așa”. „Ai sărit”.

— Spuneți voi.

— Nu știm, și povestea dacă n'o știi bine, nu trebuie spusă. Și bine e așa cum o spune Moș Petre.

Dintre zecile și chiar sutele de ascultători, sunt unii dăruiți cu o putere a memoriei așa de strălucită, că prind basmul și tot ce aud din fir în pâr. Acești fericiți — uneori sunt fii sau nepoți de ai lui Moș Petre — duc basmul mai departe, nu în frânturi și nici în formă nouă, ci în forma aceia desevârșită în care se spune basmul de sute de ani.

Pot să mai fie creatori și azi — eu cred însă ca balade și basme nu se mai creiază de popor — în orice caz la Ispirescu nimic nu e original. Ispirescu a fost, ca Anton Pann (ca și Coșbuc în copilăria lui de licean) un fericit depositar. Și unu și altul, dacă nu-i ajuta meseria lor, ar fi rămas în cercul lor restrâns depositari anonimi ai basmelor proverbelor din popor.

Am auzit basme pe Valea Someșului, pe Câmpia Transilvaniei și pe Târnave. Nicăiri n'am ascultat povești spuse la comandă, ci în desfășurarea firească a țeșătorii, unde eram părtaș tăcut. Am auzit povești dela neștiutori de cărți, dintre cari unii nici nu părăsira satul lor și nici nu petrecură cu știutori de cărți, am auzit povești când cărțile de basme erau la începutul lor, și erau o lectură a intelectualilor, din popor erau luate, dar nici nu erau date poporului.

Și aceste basme auzite în condițiile expuse le-am recitat mai târziu din fir în pâr, cu excepția, cătorva provincialisme, în Ispirescu din Mun-

tenia, Pop Reteganul din Transilvania etc.

Cauza?! *șar*

Basmele nu se păstrează în fragmente, ci trec din generație în generație, ca și poeziile, întregi și în formă desăvârșită.

Saul.

O dispoziție defectuoasă.

— În legătură cu arenzile de primăvară. —

În ziarele din București cetim, că în Bucovina s'a aprobat de curând, decretul, prin care toate contractele de arendare și subarendare privitoare la imobilele rurale din Bucovina se declară desființate.

Toate imobilele rurale din teritoriul Bucovinei nu se vor mai putea arenda decât țăranilor cultivatori. Arendașul este obligat să predea proprietarului, în termen de 14 zile, cu începere din ziua apariției decretului, terenurile respective.

Aceasta e o dispoziție foarte lămurită și absolut corespunzătoare timpului. Așa ne-am închipuit și noi.

Țăranii au lipsă de pământ. Dacă nu pot să fie împroprietăriți acum, din cauza greutăților tehnice, atunci să li-se dea în arendă toate moșiile pe cari nu le lucră proprietarii lor. Astfel de dispoziții s'au făcut și în țară. Statul expropriează pe vechii proprietari, iar moșiile le preiau obștiile, cari le dau țăranilor, deocamdată, în arendă.

Situația, fiind critică, trebuiau găsite expediente, prin cari să se salveze producția anului, acestuia și să se calmeze țăranimea. Aceasta au avut-o în vedere guvernul din vechiul regat și cel din Bucovina. Aceasta va fi avut-o abunăseama, și resortul de agricultură din Sibiu. Intențiunile sunt aceleași. Durere însă, că dispozițiile se deosebesc.

În vreme ce cea din Bucovina, ca să vorbim numai de aceea, e lămurită ca tenor și ca fixare de termen, cea dela noi e de tot nelămurită. În cea din Bucovina se declară hotărît de desființate toate contractele de arendare și subarendare. Ca termen, pentru aceasta, se fixează 14 zile. Dispoziția dela noi spune, că se pot da în parte sau în arendă acele moși de ale fundațiunilor, bisericilor ș. a., pe cari proprietarul, arândatorul sau cel incredințat cu lucrarea lor, nu-i în stare să-le are, samene, adică să-le lucre cum se cade etc.

Aceasta dispoziție are două defecte: 1) e ținută în termeni

evazivi, cari n'au concesiunea, pe care trebuie s'o aibă dispozițiile cu caracter de lege, cum e cea din chestiune — și 2) favorizează; se zicem că inconștient, proprietatea mare, în paguba și a producției și a țărânilor. În vreme ce decretul din Bucovina enunță expres, că proprietarul, dacă nu-și lucră el moșia, e obligat în mod necondiționat s'o dea în arândă țărănilor, pe atunci dispoziția dela noi spune, că proprietarul, arendatorul sau cel încredințat numai atunci e dator să-și dea pământul în arândă, când nu-i în stare să-l lucre singur.

Decretul din Bucovina nu admite decât numai arendarea făcută țărănilor, al nostru admite chiar și sistemul de subarendare, când vorbește de »incredințati«.

Prin dispoziția aceasta nebulosă se favorizează proprietarii mari și arendatorii acelor, întrucât se lasă la bunul lor plac, să hotărască ei — de-și dau, ori nu pământul în arândă țărănilor. O dispoziție, cu astfel de latitudini, pe lângă toate intențiunile curate ale alcătuitorului ei, nu poate avea rezultatele dorite. Și, precum suntem informați, în mare parte nici nu le-a avut. Moșierii și arendatorii, străini cei mai mulți, nu vreau de bună voie să-și dea în arândă moșiile. În chipul acesta va suferi producția anului acestuia, iar țăranul își va pierde încrederea. Pagube mari și incalculabile amândouă. Alt leac nu e, decât să se revină de urgență, până nu e târziu asupra acestei dispoziții, modificându-le în sensul celei din Bucovina. Toate arenzile să fie nimicite. Moșiile să nu poată fi arendate, decât numai țărănilor. Dacă cere lipsa să se arendeze chiar și din moșiile pe cari și-le lucră proprietarii înseși. Așa ar fi bine să se facă, — dacă cumva nu e prea târziu.

(p. s.)

Informațiuni.

Cătră cetitori.

Sinodul arhidiecezan va avea loc Joi în săptămâna luminată, la 24 Aprilie n.

Cum legătura postală este și azi foarte grea, iar mandatele postale nu se pot speda, ne rugăm ca cetitorii noștri, folosindu-se de acest prilej, să-și achite abonamentul și să-și reguleze restanțele.

Să-și dea seama fiecare de spesele enorme împreunate cu editarea și redigiarea in-

grijită a unui ziar, care neavând nici o recursă de sprijin — cum au alte organe, — se razimă numai pe abonații săi.

Rugăm pe domnii protopopi și purtătorii de oficii protopopești, să ne dea mână de ajutor, și să încasseze abonamentele și restanțele din tractul d-lor.

Rugăm, mai ales, pe d-nii restanșieri, să nu-și uite de îndatoririle, ce le au față de noi.

Sunt zeci de mii coroane restanțe, cari dacă nu le vom putea încassa, rămâne sub discuție însaș apariția ziarului, în forma lui de azi.

Sperăm, că cu ocazia sinodului arhidiecezan, ni-se vor împlini cererile juste, ca ziarul să poată apare tot așa de îngrijit, ca acum.

Redacția și Administrația »Unirii«.

* **Guvernul bolșevist** — din Pesta — a declarat prin secretarul externelor Kun Béla, că nu va inzista pe lângă menținerea frontierelor actuale ale Ungariei.

* **Pentru jertfele liniei demarcaționale** au dăruit: 10.000 lei Banca Națională și 50.000 societatea ocrotirilor orfanilor, din București.

* **Trupele franco-elene**, cari luptă în Rusia — au ocupat orașul Nicolaef.

* **Bolșevicii** — se pregătesc să atace cu mari forțe orașul Odessa. Trupele aliaților — francezi, greci și ruși la număr cam 20.000, cari vor fi încă întărite — așteaptă cu deplină încredere lupta.

* **Șt. C. Pop** va sosi la Brașov, iar ministrul, baronul Hurmuzachi și Episcopul Nicodim din Chișinău — la Cernăuți.

* **Armatele româno-franceze** — după cum scriu gazetele din Țară — au primit ordin să treacă linia demarcațională și au și trecut-o neîntimpinând rezistență. Așteptăm amănunte.

* **Din Viena se telegrafiază:** Trupele italiene au ocupat orașul Sopron. Deplină liniște.

Inchiderea liceului din Turda. Ținuta dușmănoasă a profesorilor unguri dela liceul din Turda, a dat prilej și elevilor unguri spre fapte, cari având în vedere stările de azi, sunt supărătoare, să nu zicem mai mult. Elevii români au apărut drapelul român în contra

elevilor unguri, cari dacă au văzut, că nu îl pot delătura, l-au arborat pe al lor. A trebuit să întrevină o patrulă militară.

Din cauza aceasta liceul deocamdată este închis.

Așteptăm, ca cei în drept să ia măsurile de lipsă pentru ca cel puțin elevii români să nu își piardă anul. Și asta acum, pânăce încă nu e târziu.

(„Foia Noastră“).

* **Comisia** de 4 au început pertractarea pretenziunilor Italiei asupra orașului Fiume și a litoralului Dalmației. A fost ascultat raportul dlui Trumbic — asupra cererilor jugo-slavilor.

* **Vapoarele germane** continuă să părăsească porturile Bremenaver, Lucbeck, Hamburg — cu destinație pentru Anglia.

* **Guvernul englez** a decis trimiterea unei comisii pentru a constata pagubele cauzate în România în urma invaziunii germane.

* **Intre Aliați și Polonia** s'a încheiat înțelegere. Aliații vor trimite alimente și oficeri pentru organizarea armatei polone.

* **Intre Academia Franceză și Academia Română** a fost un schimb foarte cordial de telegrame din prilejul eliberării neamurilor.

* **Consiliul de patru** s'a ocupat în ședința de Miercuri de evenimentele din Ungaria.

Generalul Smuts a fost însărcinat de conziliu să facă o anchetă grabnică la fața locului.

* **Din Roma** se anunță, că reprezentanții marilor Puteri au însărcinat pe Grecia cu dezarmarea garnizoanei din Constantinopol. Trupele grecești sunt foarte severe față de ofițerii și soldații turci. Misiunea aliată sosită la Constantinopol a plecat ieri la Adrianopol spre a desarma trupele de acolo. O altă misiune aliată a plecat la Kirkilisse și Dedeagaci. (Ag. Dacia).

* **La telegrama** de protestare și la apelul făcut pe lângă generalul Berthelot de către Reuniunea femeilor române pentru o intervenție în favoarea Românilor din regiunile transilvănene încă neocupate de armata română, comandantul armatelor aliate ale Dunării a trimis d-nei Caterina Bârsean următoarea telegramă-răspuns:

»Iau partea cea mai vie la suferințele populațiilor române și am făcut și fac tot ceace pot spre a le face să înceteze o clipă mai curând«.

(ss) General Berthelot.

* **Consiliul de patru** a studiat din nou în ședințele de Miercuri chestia frontierei de vest a Germaniei.

E mai mult ca sigur, că trupe franco-belgiene vor ocupa țărmul stâng al Rinului până la achitarea din partea Germaniei a despăgubirilor ce va trebui să plătească.

* **Times** anunță că armatele amiralului Kolceag înaintează la valea fluviului Volga, unde țărăni, sătui de regimul nefast al bolșevicilor, s'au răscolit contra acestora. Moralul trupelor ruse este foarte ridicat.

* **Duminecă**, după amiază, sosește în București, generalul Franchet d'Esperey, comandant al forțelor aliate din Orient.

Se crede că d. general vine la noi spre a lua parte la consfătuirea, ce va avea să fixeze cordonul sanitar pe Nistru, odată cu acțiunea generală în contra bolșevicilor unguri și ruși.

†

Văd. Elena Dr. Pop n. Maniu ca mamă, Livia Dr. Boila n. Pop, Dr. Ionel Pop, Clarița Pop ca surori și frate, văd. Clara Maniu n. Coroianu, văd. Irina Pop n. Ureche ca bunice, Iuliu Coroianu, Dr. Cassiu Maniu, Dr. Iuliu Maniu, Cornelia Maniu ca unchi și mătușe, Dr. Romul Boila ca cumnat, Margareta Dr. Pop n. Hodoșiu ca cumnată, Romul, Livia, Ileana, Cornelia, Iuliu Boila, Ionel Pop ca nepoți și nepoate, adânc îndurerăți anunțăm tuturor rudelor și cunoscuților trecerea la vecinicie a scumpului și neuitatului nostru

Dr. Mateiu Pop

locotenent de artilerie, legionar în corpul voluntarilor români din Italia, urmată la vârsta de 27 ani — în spitalul Garibaldi din Genua.

Rămășițele pământești ale scumpului nostru, până vor putea fi redade pământului țerii sale, au fost așezate cu onoruri militare în cimitirul Staglieno din Genua.

Odihneasă în pace!

Blaj, la 26 Martie 1919.

* **Aviz.** A XLI. adunare generală a „Reuniunii femeilor române gr.-cat. din Blaj“, care era să se țină în 13 Aprilie a. c. se amână pe timp nedeterminat din cauze neprevăzute.

Blaj, din ședința comitetului, ținută în 7 Aprilie 1919.

Eliza Bodocan Nicolae Negruțiu
v.-prezidentă. secretar.

Numărul cenzurat de: OVIDIU HULEA.

Director: ALEXANDRU CIURA.
Redactor: Ovidiu Hulea.